

МЛАДЕЖКИ ФОРУМ
„НАУКА, ТЕХНОЛОГИИ,
ИНОВАЦИИ, БИЗНЕС“
2022 пролет

YOUTH FORUMS
"SCIENCE, TECHNOLOGY,
INNOVATION, BUSINESS - 2022"

26 - 27 май 2022 година
Дом на науката и техниката - Пловдив

СБОРНИК ДОКЛАДИ

ПЛОВДИВ

ISSN 2367 - 8569

Публикувано на:
<http://hst.bg/bulgarian/conference.htm>

**МЛАДЕЖКИ ФОРУМ
„НАУКА, ТЕХНОЛОГИИ,
ИНОВАЦИИ, БИЗНЕС“**

2022 пролет

организиран

от

**Сдружение „Научно-технически съюзи с
Дом на науката и техниката - Пловдив“**

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ:

Проф. д-р инж. Георги Сомов

Проф. д-р инж. Иван Янчев

Проф. д-р Снежинка Константинова

Доц. д-р инж. Пепо Йорданов

СЪДЪРЖАНИЕ

I-ва секция

МАШИНОСТРОИТЕЛНИ ТЕХНОЛОГИИ, МАШИНИ, ИНСТРУМЕНТИ, МАТЕРИАЛИ.

Модератор: проф. д-р инж. Иван Янчев

I.1. ИЗСЛЕДВАНЕ ВЛИЯНИЕТО НА ТЕРМИЧНАТА ОБРАБОТКА T5 И T7 ВЪРХУ МЕХАНИЧНИТЕ СВОЙСТВА НА СПЛАВИТЕ ALSI25CU4CR И ALSI25CU5CR БОЯН ДОЧЕВ INVESTIGATION OF THE INFLUENCE OF T5 AND T7 HEAT TREATMENT ON THE MECHANICAL PROPERTIES OF ALSI25CU4CR AND ALSI25CU5CR ALLOYS BOYAN DOCHEV.....	6
I.2. ИЗСЛЕДВАНЕ НА МЕХАНИЧНИТЕ СВОЙСТВА НА НАДЕВТЕКТИЧНИ АЛУМИНИЙ-СИЛИЦИЕВИ СПЛАВИ ALSI25CU4CR И ALSI25CU5CR С ПОМОЩТА НА СПЕЦИАЛИЗИРАН СОФТУЕР БОЯН ДОЧЕВ, ИВАНКА ДЕЛОВА INVESTIGATION OF THE MECHANICAL PROPERTIES OF HYPEREUTECTIC ALUMINUM-SILICON ALLOYS ALSI25CU4CR AND ALSI25CU5CR WITH THE USE OF SPECIALIZED SOFTWARE BOYAN DOCHEV, IVANKA DELOVA.....	11
I.3. ИЗСЛЕДВАНЕ НА КОРОЗИЯТА НА АЛУМИНИЕВИ СПЛАВИ ALSI25CU4CR И ALSI25CU5CR В 3% NaCl КАЛИНА КАМАРСКА, БОЯН ДОЧЕВ INVESTIGATION OF THE CORROSION OF ALUMINIUM ALLOYS ALSI25CU4CR AND ALSI25CU5CR IN 3% NaCl KALINA KAMARSKA, BOYAN DOCHEV.....	15
I.4. КОРОЗИЯ НА АЛУМИНИЕВИ СПЛАВИ ALSI25CU4CR И ALSI25CU5CR В КИСЕЛА СРЕДА КАЛИНА КАМАРСКА, БОЯН ДОЧЕВ CORROSION OF ALUMINIUM ALLOYS ALSI25CU4CR AND ALSI25CU5CR IN ACIDIC MEDIA KALINA KAMARSKA, BOYAN DOCHEV.....	21
I.5. СОФТУЕРНО ИЗСЛЕДВАНЕ НА МЕХАНИЧНИТЕ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА СПЛАВ ALSI18CU3CRMN РАЙЧО РАЙЧЕВ, ДЕСИСЛАВА ДИМОВА SOFTWARE INVESTIGATION OF THE MECHANICAL CHARACTERISTICS OF ALSI18CU3CRMN ALLOY RAYCHO RAYCHEV, DESISLAVA DIMOVA.....	27
I.6. ОПРЕДЕЛЯНЕ ПУКНАТИНОУСТОЙЧИВОСТТА НА АЛУМИНИЙ-СИЛИЦИЕВА СПЛАВ ЧРЕЗ СПЕЦИАЛИЗИРАН СОФТУЕР РАЙЧО РАЙЧЕВ, ДЕСИСЛАВА ДИМОВА DETERMINATION OF CRACK RESISTANCE OF ALUMINUM-SILICON ALLOY THROUGH SPECIALIZED SOFTWARE RAYCHO RAYCHEV, DESISLAVA DIMOVA.....	31
I.7. ИЗСЛЕДВАНЕ ПОВЕДЕНИЕТО НА НЕСТАНДАРТНИ АЛУМИНИЙ-СИЛИЦИЕВИ СПЛАВИ ALSI11CU5MG И ALSI18CU5MG ПРИ КОМБИНИРАНИ НАТОВАРВАНИЯ РАЙЧО РАЙЧЕВ, ИВАНКА ДЕЛОВА STUDY OF THE BEHAVIOR OF NON-STANDARD ALUMINUM-SILICON ALLOYS ALSI11CU5MG AND ALSI18CU5MG UNDER COMBINED LOADS RAYCHO RAYCHEV, IVANKA DELOVA.....	36

I.8. АЛГОРИТЪМ ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ НА СОБСТВЕНИТЕ ЧЕСТОТИ НА АТИВИБРАЦИОННА БОРЩАНГА СЪБИ СЪБЕВ, ПЛАМЕН КАСАБОВ ALGORITHM FOR EXAMINING THE OWN FREQUENCIES OF ANTIVIBRATION BORING BAR SABI SABEV, PLAMEN KASABOV.....	40
I.9. ПРОЕКТИРАНЕ И ИЗРАБОТВАНЕ НА СТЕНД ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА СТАТИЧНИЯ МОДУЛ НА ЕЛАСТИЧНОСТ СЪБИ СЪБЕВ, ПЛАМЕН КАСАБОВ DESIGN AND MAKE OF A STAND TO DETERMINE THE STATIC MODULE OF ELASTICITY SABI SABEV, PLAMEN KASABOV.....	44

II-ра секция

ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО И БИЗНЕС. ТЕХНОЛОГИИ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА ХРАНИ И НАПИТКИ.

Модератори: проф. д-р Снежинка Константинова, проф. д-р инж. Георги Сомов

II.1. ПРЕДПРИЕМАЧЕСКИ ПРОЕКТ ЗА РЕАЛИЗИРАНЕ НА МОДЕЛА MEAL KIT В БЪЛГАРИЯ ЕЛИЗАБЕТ КЕЛЕШАН ENTREPRENEURIAL PROJECT FOR REALIZATION OF THE MEAL KIT MODEL IN BULGARIA ELIZABETH KELESHAN.....	48
II.2. ЕКО-ИНОВАЦИИТЕ - СТРАТЕГИЧЕСКИ ФАКТОР ЗА ПРЕХОДА КЪМ ЗЕЛЕНА ИКОНОМИКА КАТИНА ВЪЛЛЕВА, ТОМИНА КАППЕЛ ECO-INNOVATIONS - A STRATEGIC FACTOR FOR THE TRANSITION TO A GREEN ECONOMY KATINA VALEVA, TOMINA KARPEL.....	54
II.3. ИКОНОМИЧЕСКО И ПРАВНО ПРОНИКВАНЕ В ЕВРОПЕЙСКОТО ЗЕМЕДЕЛИЕ: ИДЕЯ ЗА ДИФУЗИЯ НИКОЛАЙ ИВАНОВ ECONOMIC AND LEGAL INPUT IN EUROPEAN AGRICULTURE: THE IDEA OF DIFFUSION NIKOLAY IVANOV.....	60
II.4. КОМБИНИРАНИ МЕТОДИ ЗА СУШЕНЕ НА ЧЕРВЕНО ЦВЕКЛО (BETA VULGARIS) БАТБОЛД ЗОЛЖАРГАЛ, ПАВЕЛ КОСТОВ COMBINED METHODS FOR DRYING OF BEETROOT (BETA VULGARIS) BATBOLD ZOLJARGAL, PAVEL KOSTOV.....	64

III-та секция

ТРАНСПОРТНА И АВИАЦИОННА ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИИ

Модератор: доц. д-р инж. Пепо Йорданов

III.1. БЕЗОПАСНОСТ НА ПОЛЕТА НА ХЕЛИКОПТЕР С ВЪНШНО ОКАЧЕНА СИСТЕМА ЗА ПОЖАРОГАСЕНЕ ИГНАТ МЕЧЕВ, ИВАЙЛО ГЕОРГИЕВ, АТАНАС НАЧЕВ FLIGHT SAFETY OF A HELICOPTER WITH AN EXTERNAL HANGING FIREFIGHTING SYSTEM IGNAT MECHEV, IVAYLO GEORGIEV, ATANAS NACHEV.....	70
--	----

III.2. ЯКОСТЕН АНАЛИЗ НА ДЕТАЙЛИ ОТ РАЗПРЕДЕЛИТЕЛНА КУТИЯ НА АВТОМОБИЛ 4X4 СТЕФАНИ СЛАВЧЕВА, СТИЛИЯНА ТАНЕВА STRENGTH ANALYSIS OF DETAILS FROM A TRANSFER BOX OF A 4X4 CAR STEFANI SLAVCHEVA, STILIIYANA TANEVA.....	76
III.3. ТЕОРЕТИЧНО ОПРЕДЕЛЯНЕ НА НЕОБХОДИМИТЕ ПАРАМЕТРИ НА ХИДРОДИНАМИЧЕН ТРАНСФОРМАТОР НА ЛЕК АВТОМОБИЛ СТЕФАНИ СЛАВЧЕВА, СТИЛИЯНА ТАНЕВА THEORETICAL DETERMINATION OF THE NECESSARY PARAMETERS OF A HYDRODYNAMIC TORQUE CONVERTER OF A PASSENGER CAR STEFANI SLAVCHEVA, STILIIYANA TANEVA.....	81
III.4. КОНВЕРТИРАНЕ НА БЕНЗИНОВ ДВИГАТЕЛ ЗА РАБОТА С ВТЕЧЕН НЕФТЕН ГАЗ ДАНАИЛ КЕРАНОВ, КРАСИМИР АМБАРЕВ CONVERTING A GASOLINE ENGINE TO WORK WITH LIQUEFIED PETROLEUM GAS DANAIL KERANOV, KRASIMIR AMBAREV.....	85

АЛГОРИТЪМ ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ НА СОБСТВЕНИТЕ ЧЕСТОТИ НА АТИВИБРАЦИОННА БОРЩАНГА

СЪБИ СЪБЕВ, ПЛАМЕН КАСАБОВ

*Технически университет София, филиал Пловдив
sabi_sabev@tu-plovdiv.bg, kasabov_p@abv.bg*

Резюме: В статията е предложен алгоритъм за симулационно определяне на собствените честоти на антивибрационна борщанга 10xD, както и връзка между тях и конструктивните елементи на демпферната система на щангата.

Ключови думи: анти-вибрационна борщанга, демпферна система, симулация, собствените честоти, CAE,

ALGORITHM FOR EXAMINING THE OWN FREQUENCIES OF ANTIVIBRATION BORING BAR

SABI SABEV, PLAMEN KASABOV

*Technical University of Sofia, branch Plovdiv
sabi_sabev@tu-plovdiv.bg, kasabov_p@tu-plovdiv.bg*

Abstract: The article offers an algorithm for simulating the determination of the modal frequencies of a 10xD anti-vibration boring bar, as well as the connection of the gaps and the structural elements of the damping system of the bar.

Keywords: anti-vibration boring bar, damping system, simulation, modal frequencies, CAE,

1. Въведение

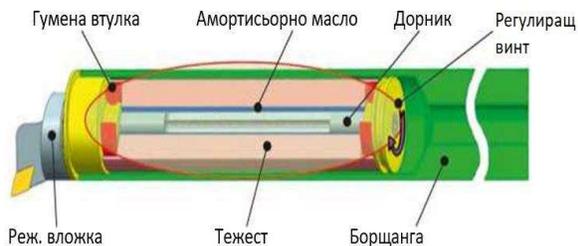
От направения анализ в развитието на машиностроителната техника и технологии, ясно открояваме в едно от направленията ролята на високите технологии и новите конструкции и материали на металорежещите инструменти в машиностроителната практика. В този ред на мисли подобаващо внимание се отделя и на приложението на антивибрационни системи въпреки, че конвенционалните инструментални технологии и материали владеят машиностроителния пазар.

Методите за намаляване на вибрациите се използват в машиностроенето от много години. В началото учените са се фокусирали основно върху структурите на механизмите, материалите за инструментите и теорията за затихване на вибрациите. Установено е, че с използването на материали от карбидни пръти разстъргващите инструменти могат да имат по-голяма работна дължина [1]. В допълнение вибрациите могат да се намалят с използването на амортизори.

Създадени са разстъргващи борщанги от композитни материали. Композитният материал може да увеличи собствената честота, статичната коравина и затихването на вибрациите (демпиране) борщангата. Експериментите с тези инструменти са показали, че в сравнение с резултатите от обикновената борщанга (не анти-вибрационна), амплитудата може да бъде намалена с 34% [2].

В днешно време, прилагайки модерните CAD/CAM/CAE технологии за проектиране, производство и инженеринг още на етап проектиране могат да бъдат предвидени и елиминирани вибрационният резонанс, шумът и проблемите свързани с експлоатацията.

Обектът на изследване в представения труд – анти-вибрационна борщанга за вътрешно струговане на дълбоки отвори. На фиг. 1 е показана устройство на борщанга, състояща се от демпферна маса (тежест), гумена втулка и демпферно масло. Дорникът е фиксиран към тялото на борщангата.

Фиг. 1. Устройство на борщанга

Предмет на това изследване са собствените честоти на антивибрационна борщанга и тяхната функционална зависимост с демпферна маса, размера на о-пръстените и количеството демпферно масло.

Познаването на собствените честоти и тяхното количествено определяне, както и функционалната им връзка с изграждащите я елементи е необходимо за бъдещо конструиране на антивибрационни борщанги.

2. Изложение

Всички механични системи в заобикалящата ни среда извършват трептения (вибрации), възбудени от външни динамични въздействия. С други думи вибрациите са израз на динамичното поведение на тези системи.

Динамичният модел на борщангата е създаден въз основа на динамичния модел с две степени на свобода. Както е показано на фиг. 2 борщангата е подложена едновременно на три сили в процеса на рязане [3], а именно: осова сила F_b , тангенциална сила F_c и радиална сила F_p .

Знаем че:

1. Стабилността на щангата при огъване е много по-висока по посока на подаване (аксиална посока), отколкото в тангенциална и радиална посока.

2. Борщангата показва по-висока коравина при усукване отколкото при огъване.

Следователно огъващите вибрации, причинени от тангенциалната сила F_c и радиалната сила F_p , трябва да бъдат взети предвид при анализа.

Силата на възбуждане се изразява, по следния начин:

$$\vec{F}_0 = \vec{F}_c + \vec{F}_p. \quad (1.1)$$

За да опростим пресмятането, възбуждащата сила представяме като синусоидална:

$$F_0 = F \sin(\omega t), \quad (1.2)$$

където

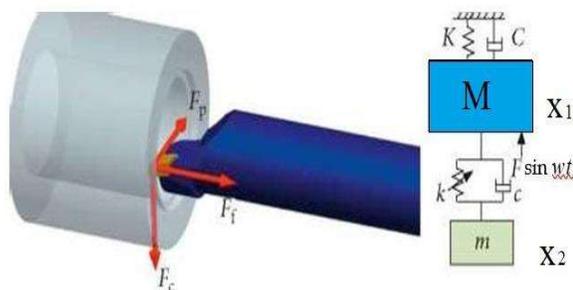
F - амплитудата на възбуждащата сила
 ω - честотата на възбуждащата сила

Под въздействието на външна възбуждаща сила F_0 и имайки предвид втория закон на Нютон, динамичният модел на борщангата може да се изрази както следва:

$$\begin{cases} M\ddot{x}_1 + (C+c)\dot{x}_1 + (K+k)x_1 - c\dot{x}_2 - kx_2 = F \sin(\omega t), \\ m\ddot{x}_2 + c\dot{x}_2 + kx_2 - c\dot{x}_1 - kx_1 = 0, \end{cases} \quad (1.3)$$

където

M - маса на борщангата;
 K - характеристика на еластичната връзка (пружинна константа) на борщангата;
 m - демпфираща маса;
 k - характеристика на еластичната връзка (пружинна константа) на демпфиращия елемент;
 c - коефициент на съпротивление (коефициент на демпфиране) на демпфиращия елемент;
 $x, \dot{x}, \ddot{x}$ - преместване, скорост и ускорение на движението.

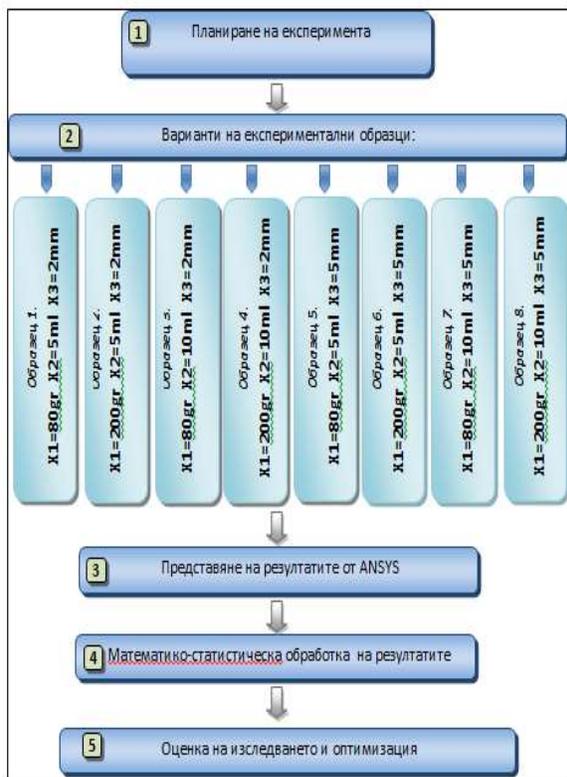
Фиг. 2. Динамичен модел на борщанга

Алгоритъмът за определяне собствените честоти на образците на антивибрационната борщанга е показан на фиг.3.

За планиране на експерименталната работа и постигане на целта сме използвали софтуерен продукт Minitab 19.

Броя на факторите използвани за определяне на собствените честоти е 3, като следва:

- Масата на демпфиращия елемент – X1
- Количеството на демпферното масло – X2
- Диаметър на О-пръстена – X3

Фиг.3. Алгоритъм за експериментално изследване на собствените честоти на антивибрационна борщанга

Нека приемем, че тези фактори са двустранно ограничени и имат следните стойности:

$$80 \leq X_1 \leq 200$$

$$5 \leq X_2 \leq 10$$

$$2 \leq X_3 \leq 5$$

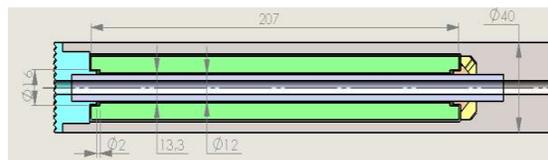
След направеното планиране на пълен факторен експеримент, комбинацията на стойностите на X_1 , X_2 и X_3 са показани в табл.1. Съответно с "+" е отбелязана максималната стойност, а съответно с "-" минималната стойност на компонентите.

По така получения план се реализират 8 броя експериментални образци, с които могат да се провеждат експерименти за определяне на различни характеристики.

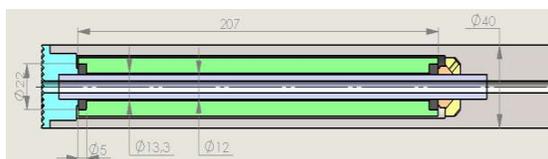
Таблица 1. План на експеримента

Design Table			
Run	X1	X2	X3
1	+	-	-
2	+	-	+
3	+	+	+
4	-	+	+
5	-	-	+
6	+	+	-
7	-	-	-
8	-	+	-

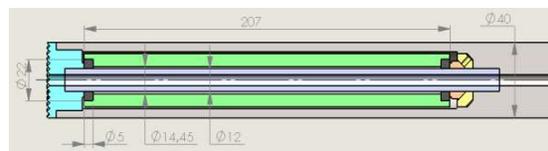
Експериментални образци на антивибрационните борщанги са изготвени с помощта на Solidworks. Показано е напречното сечение на проектираните 8 различни конструкции на планираните образци, фиг.4÷11.

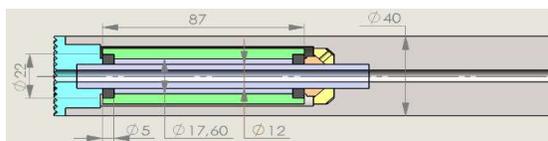
Фиг.4. Напречно сечение на образец 1

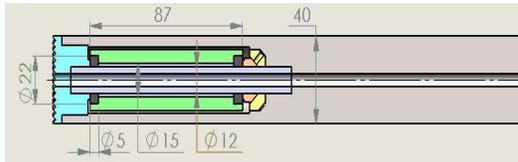
Фиг.5. Напречно сечение на образец 2

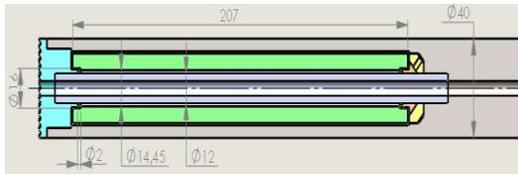
Фиг.6. Напречно сечение на образец 3

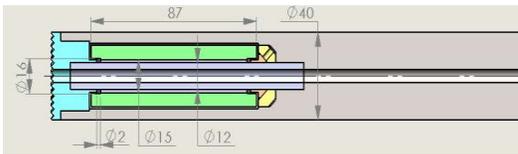
Фиг.7. Напречно сечение на образец 4

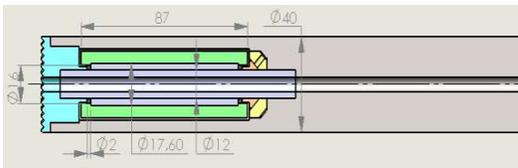
Фиг.8. Напречно сечение на образец 5

Фиг.9. Напречно сечение на образец 6

Фиг.10. Напречно сечение на образец 7

Фиг.11. Напречно сечение на образец 8

Модалния анализ на обзациите се извършва с помощта на САЕ продукта ANSYS по следната методика:

- ✓ Подготовка на 3D геометричния модел и импортирането му в ANSYS ;
- ✓ Дефиниране на материалните константи за всеки изграждащ елемент;
- ✓ Генериране на дискретизирания изчислителен модел, базиран на метода на крайните елементи;
- ✓ Въвеждане на ограничителните (гранични) условия;
- ✓ Избор на параметрите от числените резултати;
- ✓ Обработка на резултатите - графично.

Поставените задачи в тази статия се постигат чрез математико-статистическо моделиране и еднопараметрична оптимизация.

Математико-статистическата обработка се извършва с програмния продукт MINITAB 19. За математическото описание на целевата функция $\hat{y}$ - (собствени честоти на трептене) се

използва приведен модел от втора непълна степен от вида:

$$\hat{y} = b + \sum_{i=1}^q b_i x_i + \sum_{i=1}^{q-1} \sum_{j=i+1}^q b_{ij} x_i x_j \quad (1.4)$$

3. Заключение

От предложения алгоритъм за получаване на собствените честоти в тази статия, могат да се направят следните заключения:

✓ Ще се получат числени стойности на собствените честоти на 8 бр. antivibracionни боршанги.

✓ Прилагайки моделирането и оптимизацията, намираме математическо съотношение, установяващо връзка между отделните променливи (фактори и целева функция) въз основа на данните от експеримента.

✓ Получените по метода на регресионния анализ математико-статистически модели представят количествените съотношения, свързващи входните и изходни променливи, тъй като факторите са количествени величини.

Научните изследвания, резултатите от които са представени в настоящата публикация, са финансирани от проект BG05M2OP001-1.002-0023 – Център за компетентност „Интелигентни мехатронни, еко- и енергоспестяващи системи и технологии“ на ТУ-София, филиал Пловдив

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Atsushi M, Minetaka M, Iwao Y, Vibration suppression of boring bar by piezoelectric actuators and LR circuit, 2014 Ann CIRP Manuf Technol 1243:619–642 <https://doi.org/10.1016/j.cirp.2014.03.132>
- [2] R. Vinayaravi, D.Kumaresan, K.Jayaraj, A.K.Asraff, R.Muthukumar, Experimental investigation and theoretical modelling of an impact damper, Journal of Sound and Vibration Volume 332, Issue 5, 4 March 2013, Pages 1324-1334 <https://doi.org/10.1016/j.jsv.2012.10.032>
- [3] Analysis of the Vibration Characteristics of a Boring Bar with a Variable Stiffness Dynamic Vibration Absorber - Lie Li, Beibei Sun, and Haitao Hua.
- [4] Zlatanov, Z. C., Rushev, D. T., Raychev, R. P., Tashev, I. I., Determination natural frequency of beam with boundary element method, pp. 23-26, 2011, Bulgaria, ISBN ISSN1311-9192.